

Svikaligir sjúklingar

Jens M. Dalsgaard

Okkara heilsumálaráðharri er vónsvikin. Føringar fáa sær sjúkur, luxus sjúkur, sum ikki kunnu behandlast

á Klaksvíkar sjúkahúsi. Patientarnir svíkja – mugu tí sendast til Danmarkar, tað er alt for dýrt proklamerar málaráðharrin.

Ein patientur á Ríkis-hospitalinun skapar sjálvandi onki arbeiði í Klaksvík og tað er ein hóttan. Endamálið við okkara heilspolitikki er sjálvandi ikki heilsan hjá fólki, men heilsan hjá okkara sjúku húsun og hvørki Klaksvík (okkara sjálvútnevndi fiski-vinnuhøvudsstaður) ella Tvøroyri kann liva uttan eitt sjúkt hús.

Tí ræður sjálvandi um

at gera tað so tvørligt fyri fólk at fara uttanlands sum gjørligt. Vit hava til dømis onga avtalu við tað donsku sjúkatryggingina. Her eru grønlendingar mikið smartari, teir hava danskt cpr-nummar og avtalu við donsku sjúkatryggingina, so teir spasesa beint inn í systemið, men snakka sjálv-andi óført um sjálvstýri. Men vit staklarnir, fÆringer, skulu ikki inn í nakað danskt system, tað er langt undir okkara verdigheit sum ser-støk tjóð.

Tað er ein faldari fyri

patientar sum fara uttan-lands <http://www.hmr.fo/get.file?ID=10070> . Fyri at vit ikki skulu gloyma okkara serstøku tjóðareykenni með-an vit eru uttaland, er leið-beinginin fyllt við national-romatiskun bílötun av tjøldrum, seyði og gomlun bygdahúsum. Brochuran sigur onki um rættarstøðuna hjá patientunun, tað er irrele-vant.

Hinvegin leggur bro-churan stóran dent á, hvussu man skal fáa medicin úr Førvun:

"Sjúklingar, ið fara uttan-

lands, skulu sum megin reglu taka heilivág við til teir dagarnar, teir eru uttanlands. Sjúklingar sum hava tørv á heilivági meðan teir er staddir í Danmark, kunnu fáa heilivág úr Føroyum og letur Heilsutrygd stuðul, eins og tá keypt verður í Føroyum. Sjúklingar í Danmark skulu seta seg í samband við danskan ella føroyskan lækna og biðja um at fáa sent resept til føroyskt apotek til avgreiðslu Viðmerkjast skal, hvagar heili vágurin skal sendast .Heilsutrygd ber út reiðslurnar í sam-

bandi við flutningsgjald av tilskotsheimilaðum heilivági til sjúklingar, sum eru uttan-lands. Fylgjarar bera sjálvir útreiðslurnar í sambandi við frakt av heilivági. "

Eftir hesum, so ber ikki til at fara inn á eitt danskt apotek við eini recept, men hon skal sendast til Førvjar, sum so sendir medicini, sum helst er sent úr Danmark, úr Førvjun til Danmarkar. Ein burðardýgg loysn.

Jú, sanniliga, sanniliga sigi eg tykkum, tað skal vera ópraktiskt at vera førvjun.

Mikli skemdardagurin 18. september 1945

Virgar Dalsgaard

Í dag, tann 18. september eru 68 ár síðani eina ta all-arstørstu níðingsgerð, sum nakrantið er framd í føroysk-um politikki.

Ta náttina bumbaðu loysingar-bandittar okkara gamla parlament, Løgtingið og ætlaðu at beina fyri parlamentarikaranum, Petur Mohr Dam, sum stutt áðrenn bumban brast, hevði sitið niðri í Løgtinginum á Javn-aðararhølinum og skriva.

Tað hølið lá beint oman-fyri har, sum bumban varð lögð.

Tað var eingin ivi um, hvønn man vildi raka!

Arbeiðslagið hjá Petur Mohr Dam var soleiðis, at hann arbeiddi best og skjót-

ast um náttina. Tey allar-flestu havnarfólk sóu og vistu, at tað javnan var ljós á Javnaðarstovuni bæði klok-k-an trý og fyra um náttina.

P. M. Dam fortaldi, at nettup hetta kvøldið bleiv hann eitt sindur móður um midnáttarleitið, fekk sær tí eina pausu og fór niðan í ta Nýggju Snikkarastovu at fáa sær ein kaffimunn og eitt prát við partafólk.

Snikkarastova liggur beint yvir av Løgtingshúsinum. Minni enn ein hálvan tíma eftir, at hann hevði sett seg til

borðs, brast bumban og hvør einasti kaffikoppur bleiv sorlaður av borðinum. Hevði hann tá sitið í Løgtinginum, er ikki ilt at gita, hvussu standurin hevði verið.

Aftan á henda níðingstil-burðin royndu nógvir ynki-ligir loysingar at vaska sær hendurnar við groteskum uttanumtosi og ússaligum illgitingum, men tað reingist aldri, at ómegdin og undir-lutakenslan yvir fyri argu-mentunum hjá tí væl-orðaða Petur Mohr Dam skuldi hev-nast.

Hann vildi jú hava vina-og frælsisbrævið frá 1943 sum grundarlag fyri eini nýskipan millum Danmark og Føroyar. Hann var ímóti "alt ella einki-monnunum"!

Í Onglandi royndi Guy Fawkes í síni tíð at beina fyri tí eingilska Parlamentinum við eini bumbu, og síðani hava eingilskmenn hildið dagin við flaggi á hálvari stong. Vár nakar stirðil í okkum føroyingum høvdu vit eisini flaggað við merki á hálvari stong á øllum al-mennum bygningum hvønn

18. september til minnis um, hvussu vitleyst loysingar-yngul kann bera seg at, tá ið tey spinklu argumentini eru uppi.

Men leggið til merkis, hóast hetta í mínum barn-adøgum var mest umrødda søguliga hending Í Føroyum í árávis, so verður hon ikki nevnd við einum orði í nakr-ari søgubók. Tær eru jú allar produceraðar av tendentiøs-um loysingum, sum ikki vilja kompromittera sínar við-halds menn.

Muppet Show

Levi Mørk

Í einum demokratiskum sam-felag hava fólk ymiskar hug-sjónir. Summi eru høgravend onnur eru vinstravend, og tað er í lagi. Tað er í lagi at hava ein liberalan hugsunnarhátt, tað er ein mannarættur, men at verða so liberalur, at tað elligamla føroyska eyð-kenni, næstrakærleiki, at hjálpa hvørjum øðrum, at hugsa um hvønn annan, tí tað var, og er ofta, neyðugt, fullkomiliga hvørvur, er ikki føroyskt, men tíverri nakað

sum hendan samgongan stendur sum borgan fyri. Og fyri okkum uttanfyri tykist alt í Tinganesi meira líkt tí frálíku sendingunum frá Muppet Show. Munurin er tó, at í Muppet Show funnu tey onkuntið skilagóðar loysnir.

Í Tinganesið, er, so at siga, ongin stýring, ongar hugsanir, ongar visiónir, men semja um at avbyrgja seg frá restini í heiminum á fiskivinnuøkinum, og lata nøkrum útvaldum okkara til-fongið, semja um at landsins útreiðslur mugu niður, og semja um, at tað er tann veiki førvjunurin sum skal bera hesa byrðu, og endiliga semja um, at hann helst skal fáast av landinum, tí hann viðvirkar ikki jaliga til samfelagsbúskapin. Vorðið sum blídni.

Í Sýria hevur einaræðis-harrin Assad í tvey ár nýtt vald og harðskap móti sín-um fólki, við ræðuligum

menniskjansligum fylgjum, og í tvey ár hevur hendan samgongan gjørt seg inn á teir veikaru bólkarnir, við vælskipaðum figgjarligum tiltøkum. Eg havi fyrr verið frammi við t.d. at hava sundurskilt meirvirðisgjald, so at, eitt nú, neyðsynjar og sunnar vørur hava lægri MVG, tí tá fáa tey sum eru illa fyri, eisini ráð at eta seg og síni mett hvønn dag. Tað kundi veri: Breyð, mjólk, frukt og grønt, og aðrar vørur sum kunnu bólkast her. Men tað ber ikki til. Eg skilji bara ikki hví. At roknifólkið á gjaldstovuni ikki klára hesa uppgávu, trúgvi eg ikki uppá. Tað má vera politiskur illvilji sum er orsökkin.

Flatskatturin er ein aftur-vendandi táta, tí tann ætlan sum samgongan við hesi skipan hevði, at tey sum fingi gleði av hesi skipan fóru at gera stórar iløgur í vinnulívi, er heilt burturvið. Tey seta

pengarnar í bankan, ella økja um privatu nýtsluna, sum aftur viðførur trupulleikar við handilsjavnvágini. Ongin rættvísi er í hesum skatta-lætta, tí øll fáa ikki gleði av hesi skipan. Øll áttu at fingið gleði av skipaninni, serliga tá hugsa verður um, at hon er figgjað við nýggju pensjóns-inngjaldsskipaninni. Um mann vil geva skattalættar, áttu øll at veri partur av eini slíkari skipan, og tað kundi t.d. veri ein skattarabatt til øll uppá X- tal túsund krónur. Ella at skattur ikki verður goldin av teimum fyrstu 50 túsund krónunum. Um mann so vil hava eina skipan fyri tey sum vilja arbeiða nógv, má bera til, at lækka skattin á teimum síðst forvunnu krónunum.

Fólkaflokkurin hevur vanliga nýtt orðafelli, at tað sum ikki kann standa má falla. Hetta var helst meint við virkir, men umfatar nú

eisini menniskju. Tað sama er nú eisini galdandi fyri sambandsflokkinum. Hesin flokkur er vorðin asosialur, og tann elligomla skráin hevur fingið durafjórvingin. Har var fyrr eisini rúm fyri teimum gomlu og teimum veiku, men tað er ikki so longur, tey hava vent hesum bólkum bakið. Fyri kortum segði næstformaðurin í flokkinum í sjónvarpstjaki, at sambandsflokkurin var til at líta á; eg spyrji bara, hjá hvørjum? Tað kann ikki vera penjónistar, tað kann ikki vera tey sjúku, tað ikki vera arbeiðsleys, tað kann ikki vera einsamøll við børnum, tað kann ikki vera veikar barnafamiljur, tað kann ikki vera tey lesandi, so hvat er eftir.

Tíbetur vísir seinasta kanning eisini, at fólk hava fingið eyguni upp fyri sam-bandsflokkinum, og flyta seg til tann flokkin sum

verjir borg fyri hesar bólkar, sum hevur eina skrá, ið tekur sær av teirra áhugamálum, og tað er sjálvandi javnaðar-flokkurin. Í hesum tjakið var eisini frammi, at arbeiðs-loysið minkar, men tað sigur seg sjálvt, at tá fólk flyta, minkar arbeiðsloysið. Eisini var í sama tjaki, stórvur dentur lagdur á, at fáa ung og lærd fólk aftur, og sjálvandi skal dentur leggjast á hetta, men fyri mær tykist tað sum um, at samgongan heldur ikki, at hesi útbúnu fólk og tey veiku skulu liva í sama samfelag. Tey veiku skula altso helst burtur. Nú verður arbeitt við figgjarlógini fyri 2014. Spennandi verður at síggja, hvørji tiltøk hendan samgongan ferð at seta í verk móti teimum veiku føroyingunum hesaferð.